

Læs, lyt og skriv med computeren i skolebiblioteket

Baggrund

Mølleskolen er en stor folkeskole i Skanderborg Kommune. Skolen har ca. 950 elever incl. specialklasserækker. Der er til skolen tilknyttet et fritidstilbud for børn i 0.-6. klasse. Skolen har ansat ca 100 lærere og pædagoger. Se evt. mere på www.moelleskolen-ry.dk

Mølleskolen er ENIS-skole (Europisk netværk af innovative skoler) og et af indsatsområderne er rummelighed – mere præcist *Brug af kompenserende programmer i specialundervisningen og den øvrige undervisning.*

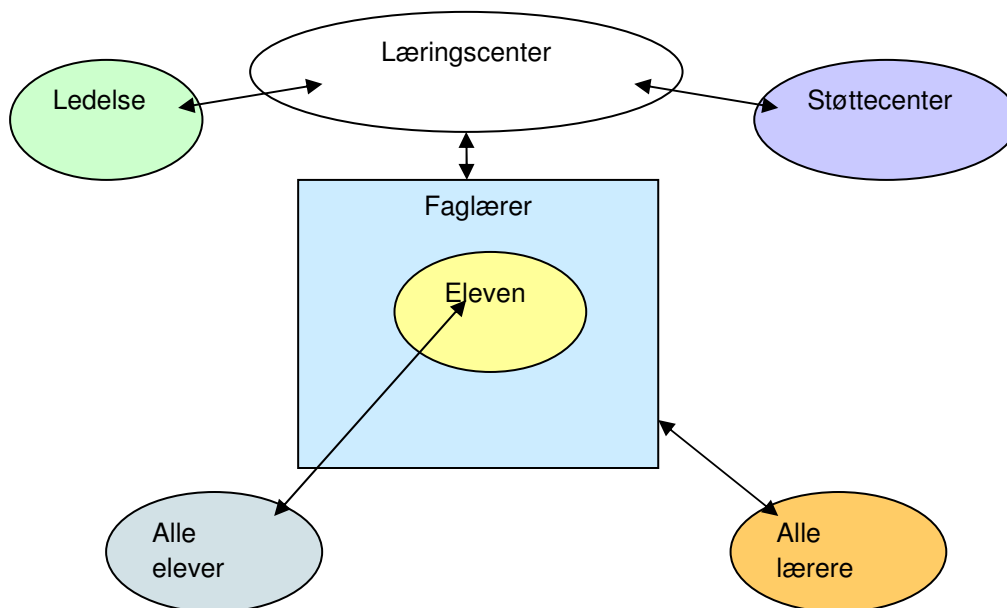
Som en del af indsatsområdet, har Mølleskolen i perioden 2004 -2006 deltaget i projekt ”*Computerstøttet Undervisning*”. Et to-årigt projekt med deltagelse af flere skoler i det østjyske område. Målet med projektet var, at udvalgte elever med store specifikke læse- og skrivevanskeligheder lærte at anvende og acceptere IT som et kompenserende hjælpemiddel i hverdagen, så de bevarer eller genvinder lysten til at læse og skrive og får mulighed for at deltage i almenundervisningen på lige fod med jævnaldrende kammerater. I projektet blev computeren inddraget som værktøj i undervisningen ved at anvende hensigtsmæssige programmer til løsning af givne opgaver. Der blev især lagt vægt på at inddrage sprogteknologiske programmer som f.eks. oplæsnings- og prædiktionsprogrammer.

I skoleåret 2007-08 deltog daværende 3. årgang i et lignende projekt, hvor det blev undersøgt, hvordan oplæsnings- og prædiktionsprogrammer kan understøtte læse-skriveudviklingen. Bent B. Andresen, ph.d. og forskningsleder ved DPU, foretog i den forbindelse følgeforskning.

På baggrund af erfaringerne fra ovenstående projekter, ønskede Mølleskolen at udbrede brugen af computerstøttet undervisning i den almindelige undervisning og i specialundervisningen. Vi tror, at der ud over de ordblinde elever, også er en stor gruppe læsesvage elever, som kan få glæde af de it-baserede redskaber.

Erfaringer fra de tidligere projekt viste at et velfungerende netværk var af afgørende betydning. Vi har tænkt, at Mølleskolens Læringscenter (LC) kan spille en væsentlig rolle og være omdrejningspunkt i et tæt samarbejde med andre parter.

LC på Mølleskolen har tilknyttet et team, som består af afdelingsleder, skolebibliotekarer, it-vejledere og personer med tilknytning til støttecenteret. Da vi repræsenterer en bred vifte af kompetencer er mange elever og lærere vant til at bruge LC i mange sammenhænge.

LC har i mange år ydet en målrettet indsats på læseområdet i form af læsekurser m.m., Med det nye projekt vil gerne være med til at give læsesvage en oplevelse af, at man kan få gode læseoplevelser med hjælp fra nogle it-redskaber, som hjælper eleverne med afkodningen.

På LC har vi computere med scanner, oplæsnings- og prædikationsprogrammer, men vi kan også se, at der skal gøre en indsats for, at computere bruges til formålet.

Målsætningen for Læs, lyt og skriv med computeren er at

- LC skal medvirke til, at elever og lærere bliver fortrolige med brugen af oplæsnings- og prædikationsprogrammer, og at disse redskaber anvendes i undervisningen..
- LC skal medvirke til, at elever og lærere bevidstgøres om netværket på skolen, at der er mulighed for at hente hjælp på PSC.
- LC skal medvirke til at tekster er tilgængelige i digital form – herunder at elever og lærere bliver fortrolige med at indscanne tekster på scanner og kopimaskine.
- LC skal medvirke til, at elever og lærere får kendskab til portaler og programmer på nettet, hvor der kan hentes hjælp, fx Debbi, E-17, adgangforalle, Readplease.

Målgruppe for projektet er

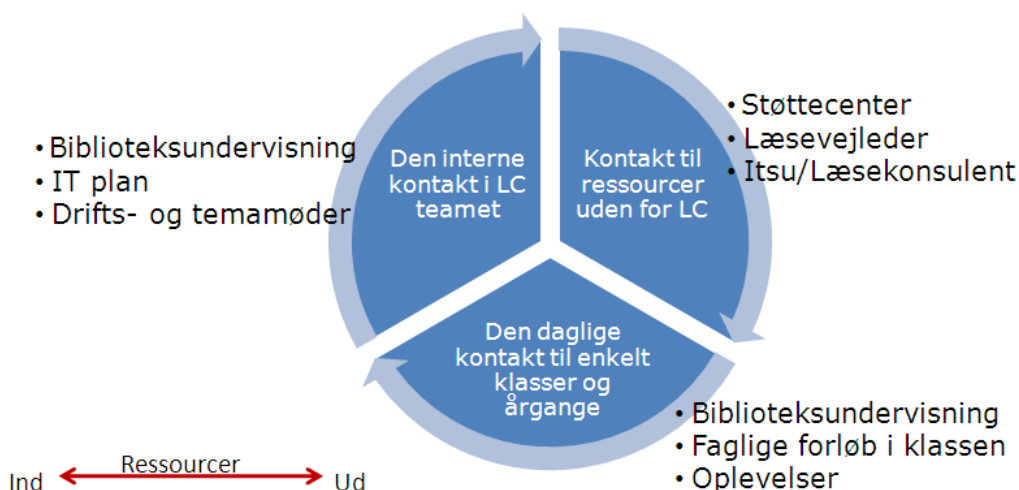
- Elever på 3. og 7. klassetrin gennem flere skoleår.

Netværk:

LC-teamet har tidligere været sat sammen af skolebibliotekarer og it-vejledere, som har holdt ugentlige møder. Møderne kom nemt til at bære præg af punkter, som var nødvendige for den daglige drift. Vagtplaner, opgaver i forbindelse med klassernes biblioteksundervisning, organisering af kameraer, bærbare computere m.m. I forbindelse med vores projekt, hvor der blev sat fokus på it og læsning/skrivning har vi ændret på teamets sammensætning og på mødernes struktur og indhold.

Teamet omkring LC er blevet udbygget, så det nu består af afdelingsleder, 3 skolebibliotekarer, 2 it-vejledere, 2 læsevejledere og engelsk og naturfagsvejledere. Det vil blive en ny og spændende udfordring at få det større LC-team til at fungere.

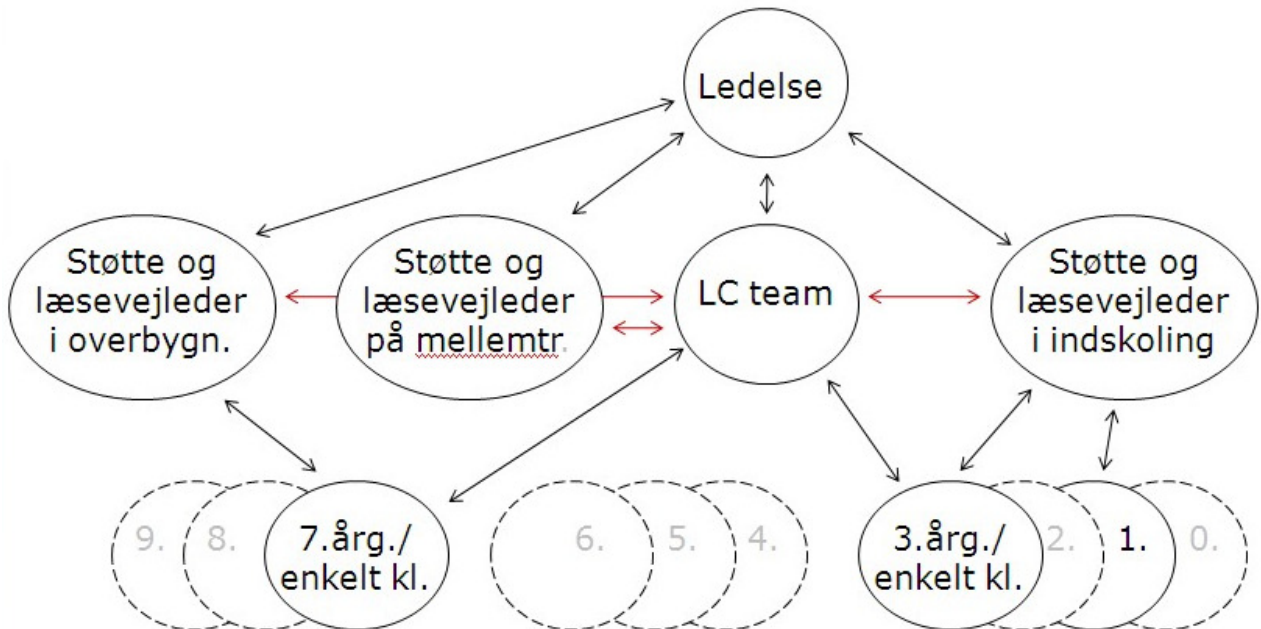
LC-teamets struktur

I LC afholdes ugentlige møder. Efter en nøje planlagt halvårsplan er disse møder inddelt i driftsmøder, som holdes med bibliotekarer og it-vejleder og temamøder, hvor vejledere deltager. På temamøderne drøftes og samles der bl.a. op på, hvordan kendskabet til it-støttet undervisning udbredes.

På vores temamøder med læsevejlederne har vi bl.a. drøftet, hvordan vi bedst kan samarbejde om læsebånd, faglig læsning, om elever i læsevanskeligheder – også med henblik på afholdelse af nationale test - og vi har diskuteret forskellige faglige artikler f.eks. ” På vej mod et inkluderende læsebegreb” af Bent Saaby Jensen , Erik Arendal og Aase Holmgaard.

At skabe netværk på skolen

Samarbejdet med årgangene:

Der er etableret et særligt samarbejde med 3. og 7. årgang, hvor årgangens kontaktbibliotekar og læsevejleder deltager i teammøder. Her drøftes det, hvordan LC bedst kan gå ind og støtte klassernes arbejde med it-støttet undervisning.

Eftersom vi har et tæt samarbejde med læsevejlederne og støttecenter, har vi drøftet, hvordan vi fordeler opgaverne mellem os. Det har også betydning for, hvilke kompetencer biblioteksteamet skal have med henblik på at bruge prædiktions- og oplæsningsprogrammer.

Vi har opdelt vores elever i to elevgrupper:

- Elever med specifikke vanskeligheder varetages af støttecenterets ressourcelærere, som er uddannet til at yde specialpædagogisk bistand – herunder også personlig støtte til enkelt elever
- Elever i normalundervisningen varetages af LC, hvor teamet kan tilbyde kurser til lærere og elever i programmerne, i scanning af tekster m.m.

3. årgang

På baggrund af læsevejlederens læseprøver fra slutningen af 2. årgang får LC et indblik i elevernes læsestandpunkt.

På 3. årgang har it-vejleder /bibliotekar har fået tildelt 8 timer ugentligt til at indgå i klassernes undervisning. Timerne bevilliges fra støttecenteret , og støttecenter, læsevejleder og bibliotekar evaluerer hvert år indsatsen med henblik på næste års tildeling. Der er bred enighed om, at støttecenteret fortsat vil tildele denne ressource. Eleverne på 3. årgang bruger cd-ord til oplæsning og skrivning som en naturlig del af deres daglige arbejde, og har samtidigt fået en hel del andre it-færdigheder. Der er forskel på i hvilket omfang eleverne bruger oplæsnings - og prædiktionsprogrammer, - de er blevet rigtig gode til at vælge at bruge programmet, når der er behov for det.

Elever med specifikke vanskeligheder har fået ekstra opmærksomhed og støtte/vejledning i at bruge programmet, ligesom vi også har sikret os, at det fungerer på en computer i hjemmet. Alle elever i Skanderborg Kommune er givet mulighed for at hente *elevaftalen* fra Mikroværkstedet.

7. årgang

Vi er ikke i tvivl om, at vi gennem projektårene har haft rigtig gode erfaringer med tiltagene for elever på 3. årgang. Det er et godt tidspunkt at lave en målrettet indsats, og det giver eleverne rigtig gode it-kompetencer, som vi kan se at de tager med sig længere op i skoleforløbet. Nogle af de elever, der har fået særlig it-støttet undervisning på 3.årgang, er nu i 7.-8. årgang. Da Mølleskolen er overbygningsskole for 3 fødeskoler (0.-6.årgang) kommer mange nye elever til 7.årgang. Vi har derfor i projektet valgt at give disse børn en særlig opmærksomhed

På Mølleskolen har vi typisk 125-130 elever på 7.årgang. I første del af skoleåret tester læsevejlederen alle elever på årgangen og drøfter resultater med klasselærere og kontaktbibliotekar fra LC. På baggrund af dette møde holder LC kurser for en gruppe elever fra hver af 7.klasserne. Hver

gruppe får et kursus i brugen af cd-ord, hvor de er blevet undervist i, hvordan de skal hente, installere og bruge programmet til læsning og skrivning – herunder også engelsk. Senere laver vi i samarbejde med læsevejlederen opfølgningskurser.

På baggrund af det tætte samarbejde med klasserne, synes vi, at har fået bedre indsigt i den enkelte elevs læsestandpunkt og dermed bedre mulighed for at støtte og vejlede eleverne, når de bruger LC. Vi ved bl.a., hvilke elever, der har brug for at få teksterne i scannet form og vi/de kan enten hente teksten i vores lokale itsu-bib (Skanderborg Kommunes lokale samling af scannede tekster på SkoleKom, hvor elever og lærere er lukket ind) – eller selv scanne teksten og videresende den til itsubib.

Det er endvidere en klar tendens at flere og flere af de ældre elever selv kommer på LC for at få støtte og vejledning og hjælp til cd-ord og til scanning af tekster.

Databaser med tekster i digital form

Ud over anvendelse af forskellige programmer er det også en opgave for LC at udbrede kendskabet til forskellige portaler fx e-17, Debbi, syntetisk tale.dk . Oprindeligt havde vi forestillet os, at vi skulle bruge en del tid på at skanne tekster og udvikle en lokal database, hvor elever og lærere kunne hente dem, men Skanderborg Kommunes itsu- projekt med it-støttet undervisning har påtaget sig en stor del af denne opgave. Se www.itsu.dk . Itsu-bib er en database på SkoleKom med indscannede tekster, som visiterede elever kan få adgang til. LC på Mølleskolen er kontraktholder, det betyder bl.a. at der føres en liste over de elever, som er indstillet til PPR og som har brug for adgang til digitale tekster. Opgaven består også i at scannede tekster bringes videre til itsu-bib.

Med hensyn til konkret at scanne tekster, så har vi besluttet at det *ikke* er en opgave som LC varetager. LCs rolle er hjælp til selvhjælp til elever og lærere. Via skolens store kopimaskine med scannerfunktion er det nemt - og ofte findes teksten allerede i digital form i Itsu

LCs opgave er at have overblik over hvilke tekster der i forvejen findes indscannet og hvor de er og at give elever og lærere kendskab og hjælp til at få adgang til disse databaser.

Formidling

I sammenhæng med projektet er Publikationen "Den lyttende læser" udkommet.

http://www.uvm.dk/Uddannelse/Folkeskolen/Om%20folkeskolen/Nyheder/Folkeskolen/Udd/Folke/2009/Jan/090121_Naar_it_goer_det_sjovt.aspx

Vi har endvidere deltaget i Undervisningsministeriets formidlingsdage "It og læsning" d. 30. september 2008 i København og 1. oktober 2008 i Århus. PowerPoints fra oplægget kan ses her

http://www2.moelleskolen-ry.dk/compstoettet/pp_moelleskolen.pdf

Vi har i foråret 2009 deltaget i en temaaften, *It som støtte for børns læring i alle fag*, som er afholdt for lærere, it-vejledere, læsevejledere, specialundervisningslærere, skoleledelsen, PPR samt politikere i Skanderborg Kommune. Her stod Mølleskolens LC-team for tre af oplæggene omhandlende

Det kommunale elektroniske bibliotek på SkoleKom (itsu-bib)

Lyd i undervisningen.

Lyd og Podcast i danskundervisningen for de ældste.

Besøg, kontakter, artikler

Pædagogisk Udviklingscenter fra Randers har flere gange – sammen med skolebibliotekarere, IT-vejledere og ledere fra skoler i Randers Kommune - besøgt LC på Mølleskolen. Fokus ved disse møder har især været teamdannelse og netværk omkring LC. Hvad skal der til, for at det fungerer? Der kan vi se at Mølleskolen et godt skridt på vej. Projektet Læs, lyt og skriv med computeren har bidraget positivt til denne proces.

Omkring samme emne har LC på Mølleskolen haft besøg fra flere andre skoler i Skanderborg Kommune.

LC har løbende kontakt med VIA University College i Silkeborg, og vi har holdt oplæg på Ungdomsskolen i Silkeborg med henblik på udvikling af LC og implementering af kompenserende læseprogrammer rettet mod elever i 9.-10 klasse.

1 medarbejder i LC på Mølleskolen indgår i en netværksgruppe med firmaet Mikroværkstedets udvikler af CD_ORD. Her afholdes to årlige møder.

Medarbejderne i LC har udarbejdet temanumre af Skolens informationsblad om læsning og Læringscenteret ligesom der er udarbejdet artikler til Skanderborg Kommunes temahæfte Skolebibliotekerne i Skanderborg Kommune – på vej mod pædagogiske læringscentre.

Afslutning af projektet Læs, lyt og skriv med computeren og hvad så?

Projektet Læs, lyt og skriv med computeren har strakt sig over en 3-årig periode..

Det har det været en spændende og lærerig proces at være i og vi oplever at de mål som vi ved projektets start opstillede til fulde er nået. Vi ser at IT medtænkes i læringsprocesserne

Vi ser også at Læringscenteret på Mølleskolen er blevet helt centralt når lærere søger råd og vejledning i forhold til IT-anvendelse generelt og mere specifikt i forhold til at kunne kompensere/afhjælpe læse/skrivevanskeligheder for elever.

Gennem projektets særlige tiltag er flere og flere elever blevet selvhjulpne i forhold til scanning og benyttelse af CD-ord og lignende programmer. At benytte disse programmer opfattes nu som helt almindeligt.

Helt afgørende for at "nå i mål" har det været, at kunne samle de forskellige kompetencer på området . Derfor har etablering af netværk og øvrige rammer for samarbejdet haft stor betydning.

Projektets forskellige tiltag er undervejs blevet implementeret i LCs almindelige virksomhed og vi har udarbejdet "Den røde tråd" som inden for en lang række felter – bl.a. i forhold til de læseusikre - i generelle vendinger beskriver emner, indsats, form og på hvilken årgang det skal finde sted.

Den røde tråd, som er vedlagt som bilag, skal betragtes som et arbejdspapir, der løbende forandres og udvikles.

1 september 2010

Lise Thomsen & Keld Virenfeldt

Mølleskolen, Ry